

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁR

A Híradóhivatalban átvéve.
Egyes évre ..... 10 h.
Negyedévre ..... 4 h.
Helyben házhoz hordva.
Egyes évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 h.
Működő postán szállítva.
Egyes évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 h.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kizárólag visszajáró
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 288. szám. Nagyvárad. Szombat 1915 december 18.

A negyedik isonzói csata teljes kudarca.

Budapest, dec. 17. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

Az olaszok a tengeremléki harcra eddig nem ujtották fel ama nagy támadásaikat, amelyek aránylag rövid szünet után november 14-én indultak meg újra, e hónap végéig tartottak és még december első hetében is makacsul folytak tovább egyes pontokon. Ezen harcokat ennél fogva a »A negyedik isonzói csata« neve alatt foglalhatjuk össze. Az ellenség erőfeszítése, még inkább, mint a korábbi csatákban, csak Görz meghódítására irányultak. Ennek megfelelően végül csupán a hídfő ellen mintegy 7 gyaloghadosztály állott harcban. Azonban e nagy haderő rohamai ép úgy meghiúsultak csapataink bevált ellentálló erején, mint a szomszédos szakaszokon véghezvitt összes támadások. Csapataink szilárdan megtartották birtokukban a görzi hídfőt, a doberdói fensikot s általában összes hadállásaikat. A város szétrombolása a lakosságot súlyosan érintette, de a katonai helyzetre semmiféle befolyást nem gyakorolt. Az olasz hadsereg a tengeremléken az új harcban biztos megállapítás szerint halottakban és sebesültekben hetvenezer embert veszített.

Tegnap az Isonzó harcra eddig nem ujtották fel ama nagy támadásaikat, amelyek aránylag rövid szünet után november 14-én indultak meg újra, e hónap végéig tartottak és még december első hetében is makacsul folytak tovább egyes pontokon. Ezen harcokat ennél fogva a »A negyedik isonzói csata« neve alatt foglalhatjuk össze. Az ellenség erőfeszítése, még inkább, mint a korábbi csatákban, csak Görz meghódítására irányultak. Ennek megfelelően végül csupán a hídfő ellen mintegy 7 gyaloghadosztály állott harcban. Azonban e nagy haderő rohamai ép úgy meghiúsultak csapataink bevált ellentálló erején, mint a szomszédos szakaszokon véghezvitt összes támadások. Csapataink szilárdan megtartották birtokukban a görzi hídfőt, a doberdói fensikot s általában összes hadállásaikat. A város szétrombolása a lakosságot súlyosan érintette, de a katonai helyzetre semmiféle befolyást nem gyakorolt. Az olasz hadsereg a tengeremléken az új harcban biztos megállapítás szerint halottakban és sebesültekben hetvenezer embert veszített.

Tegnap az Isonzó harcra eddig nem ujtották fel ama nagy támadásaikat, amelyek aránylag rövid szünet után november 14-én indultak meg újra, e hónap végéig tartottak és még december első hetében is makacsul folytak tovább egyes pontokon. Ezen harcokat ennél fogva a »A negyedik isonzói csata« neve alatt foglalhatjuk össze. Az ellenség erőfeszítése, még inkább, mint a korábbi csatákban, csak Görz meghódítására irányultak. Ennek megfelelően végül csupán a hídfő ellen mintegy 7 gyaloghadosztály állott harcban. Azonban e nagy haderő rohamai ép úgy meghiúsultak csapataink bevált ellentálló erején, mint a szomszédos szakaszokon véghezvitt összes támadások. Csapataink szilárdan megtartották birtokukban a görzi hídfőt, a doberdói fensikot s általában összes hadállásaikat. A város szétrombolása a lakosságot súlyosan érintette, de a katonai helyzetre semmiféle befolyást nem gyakorolt. Az olasz hadsereg a tengeremléken az új harcban biztos megállapítás szerint halottakban és sebesültekben hetvenezer embert veszített.

Orosz hadszíntér.

Budapest, december 17. (Hivatalos.)

Nincs különösebb esemény.

Bjelopojét elfoglaltuk.

Budapest, december 17. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

Felecsitől délkeletre a montenegróiakat elűztük az utolsó darab boszniai földről, amelyet még megszállva tartottak. Csapataink ezen szakaszon is elérték a Tara szakadékaig. Bjelopolje tegnap délután óta birtokunkban van. A cs. és kir. csapatok átkaroló támadással hasonló heves harcok után foglalták el a várost és estig 700 foglyot szállítottak be. Ipektől nyugatra a visszavonuló ellenséget üldözzük. A montenegróiak visszavonulási útjain mindenütt felgyújtják a mohamedán községeket. Höfer.

A bolgárok Durazzó előtt.

Bécs, december 17. Kerülő uton jelentik Londonból a Berliner Lokalanzeigernek: A Morningpost tegnapi száma római táviratot közöl azzal a hírrel, hogy a bolgárok csak 24 kilométerre vannak Durazzótól.

A hadműveletekre nem kedvező az idő.

Lugano, december 17. A Secolo óva inti a közönséget, hogy ne ringassa magát illúziókban, mintha a szövetségesek rövidesen új offenzívát kezdenének. A kedvező időszak a macedóniai hadművelet számára már elmúlt és nem egyhamar tér vissza. A szövetségeseknek egyelőre meg kell elégedniük azzal, hogy erősen tartásuk Szalonikit és a Kalkidike félszigetet. De nem bizonyos, hogy ez lehetséges lesz. Szaloniki minden esetre kezeséget jelent Görögországgal szemben, fenyegetést Bulgáriával szemben és ólomsúlylyal fog nehezedni a németek tervezett egyiptomi expedíciójára.

Angol csapatokat szállítanak Szalonikibe.

Bukarest, december 17. A Dimineacza jelenti Szófiából: Szalonikiból azt jelentik, hogy a sebesültekkel telt vonatok még egyre érkeznek a macedóniai frontról. A városban rendkívül mély hatást keltettek a macedóniai nagy csaták lesújtó vereségei és mindenki sejti, hogy Szaloniki nagy események előtt áll. A legutóbbi napokban kizárólag angol csapatok szálltak partra. Az angol csapatok között túlnyomóan sok az ausztráliai, indus és skót.

A kikötőt francia csapatok őrzik. Zuáv ezredek adják a permanens őrséget, amelyek rendkívül sűrű sorban vannak felállítva. Valóságos katonai kordont vontak a szalonikii öböl partján. Rendkívül nagy a félelem a német tengeralattjáró hajóktól. A leghihetlenebb óvatintézkedéseket léptették életbe a tengeralattjárók várható támadásai ellen. A kórházhajókat a torpedónaszádok egész raja kíséri.

CZILLÉR nagyáruház 8 olcsó napja bezárólag e hó 24-éig.

Kiemelendők 450 darab különféle modell blousok tafft és trico szoknyák, szörme áruk, kötött női kabátok, gyermek ruhácskák, kötények, harisnyák, keztyűk fehérneműek. Kézimunkák és minden elképzelhető ujdonságok, costum és blous kelmékben, selymek és bársonyokban, mélyen leszállított árak. A jelenlegi áremelkedésnél

50 %-al olcsóbban!

Támadás Anglia ellen Indiában.

Bern, december 17. A „Temps“ szerint a legnagyobb veszedelem az angolokat most nem Egyiptomban, hanem Indiában fenyegeti, mivel oda Németország négyszázezer török és százezer főnyi német sereget akar küldeni Von der Goltz tábornok fővezérlete alatt.

Német tüzérség Görögország földjén.

Budapest, december 17. (Saj. tud.) A Magrini jelenti a Seoló-nak:

A német tüzérség átlépte a görög határt.

Csetepaték Nyugaton.

Berlin, december 17. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Armentierestől délkeletre virradat előtt egy kis angol osztag meglepetésszerűen betört egyik állásunkba, de tűzünkben ismét visszavonult, tovább délre tűzünkkel megakadályoztuk egy gyenge támadási kísérletet. Egyébként a harcok tevékenység a sokszor ködös időjárás folytán egyes helyeken gyenge tüzérségi, kézigránát és aknaharcokra szorítkozott.

Visszavert orosz támadások.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege.

Naros-Miadvid tó között éjjel és kora reggel orosz támadások az ellenség érzékeny veszteségei mellett állásaink előtt összemomlottak. 120 orosz maradt fogolyként kezünk között.

Lipót bajor herceg tábornagy és Linsingen tábornagy hadseregei között jelentős esemény nem történt.

Balkán hadszíntér.

Bjelopoljét rohammal elfoglaltuk, több mint 700 foglyot szállítottunk be. (Min. elnsajtóosztálya.)

Amerika a szerbekért.

Budapest, december 17. (Saját tud.) A Daily Telegraph jelenti Rómából: Az amerikai követet utasította kormányzója, hogy bérelt hajókon Amerika költségén Olaszországba szállította a szerb menekülteket.

A szerb sereg Albániába menekült.

Rotterdam, december 17. A Daily Telegraph jelenti: A szerb csapatok ninosenek Montenegróban, hanem átvonulnak albán területre. Három szerb sereg körülbelül 150 ezer emberrel Szkutari, Durazzo és Elbassán között van. Még 50.000 főnyi szerb sereg van Dél-Albániában.

Orosz támadás várható Bukovinában.

Szófia, december 17. Bukaresti hírek szerint az oroszok Resiben koncentrált csapatok nagyobb részét néhány nap óta elszállítják. A csapatokat állítólag észak felé, a bukovinai határ irányába viszik. Ebből sokan arra következtetnek, hogy az oroszok Bulgária megtámadásának tervét egyelőre feladták és új támadásra készülnek Bukovina ellen.

A bukaresti hadtest vezérkari főnöke öngyilkos lett.

Bukarest, december 17. M. Jonescu, a bukaresti II. hadtest vezérkari főnöke, öngyilkos lett. Hátrahagyott levelében védekezik bizonyos vádak ellen és azt írja, hogy a túlfeszített erőltetett munka tönkretette idegeit. Take Jonescunak a román hadseregben történt korrupciókra vonatkozólag Bratianu miniszterelnökhöz intézett interpellációja szoros vonatkozásban van az öngyilkossá lett vezérkari főnök személyével.

A folytonos hátrálás kimeríti Angliát.

Zürich, dec. 17. A visszavonulás sztratégiája címen Sidney Low a Daily Mailben a következőket írja: Az angol hadsereg ismét olyan mozdulatokkal van elfoglalva, amelyeket a múlt év augusztus óta fájdalmasan voltunk kénytelenek megismerni Seregeink úgy Szerbiában, mint Mezopotámiában új harcra mennék vissza. Hát ez a sztratégia vagy józan politika? Elvárhatjuk-e, hogy haszontalan előretörések sorozata után, amelyek hátrálással végződtek, megnyerhetjük a háborút? Kifárasztási háborúról beszélünk, de jobban fáradunk ki, jobban maradjuk ki mint az ellenség, ha ezt a rendszert folytatjuk.

A szerb menekülők rettenetes helyzete Albániában.

Rotterdam, december 17. A „Daily Telegraph“ durazzói táviratok alapján arról értesül, hogy a szerb menekülők állapota Albániában rettenetes. Az asszonyok és gyermekek százai semmi táplálékhoz nem tudnak hozzájutni.

Az amerikai kormány megbizta római

nagykövétét, hogy minden hajót, a mely csak kapható, béreljen ki és a menekülőkhöz mindazokat, a kiket csak lehet, Amerika költségére szállítsa át Itáliába.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 17.

Beöthy Pál elnök féltizenegykor megnyitotta az ülést. Az elnök jelentette, hogy Huszár Károly (sárvári) sürgős interpellációjára kapott engedélyt a hadi özvegyek és árvák érdekében. Bemutatta azután a magyarországi nőegyesületek szövetségének gr. Apponyi Albert által ellenjegyzett kérvényét a nők szavazati joga tárgyában.

Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter törvényjavaslatot terjeszt elő a mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonult tanítók, valamint azok özvegyeinek és árváinak kivételes ellátása tárgyában.

Következik az árdrágító visszaélésekről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása, a melyet a Ház az előadó módosításával úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadott.

Ezután áttértek az igazságügyminiszter törvényjavaslatára, amely a hadműveletek folytán elpusztult, vagy megrongált községekben fekvő ingatlanokkal kapcsolatos jogviszonyokra vonatkozó kivételes intézkedésekről szól. A törvényjavaslatot Hegedüs Kálmán előadó ismertette és ajánlotta elfogadásra.

Báró Ghillány Imre földmívelésügyi miniszter teljes részletességgel ismerteti azokat a károkat, amelyeket a felvidéki vármegyék az orosz invázió folytán szenvedtek. Örömmel jelenti, hogy az összes lakosság ma már ideiglenes hajlék alatt van.

Nagy elismeréssel emlékezik meg az ott lakó rutén nép önfeláldozó munkájáról és hazafias magatartásáról. Külön felemlíti, hogy az orosz uralom alatt a rutének az orosz papok közreműködését nem fogadták el és ha halottjuk volt, azt is inkább éjjel, de pap nélkül temették el; akkor pedig, a mikor az oroszok elvonultak és az erdőkből, vagy egyéb buvóhelyeikről előkerültek, nem az elpusztult házak felett siránkoztak, hanem inkább a felebbi örömmel adtak kifejezést, hogy az oroszokat sikerült elkergetni. Ez a nép — ugyancsak a miniszter — megérdemli a támogatást. Kéri a javaslat elfogadását.

A Ház a javaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadta.

Következett ezután az igazságügyminiszter javaslata a csödnkívüli kényszer-egyezségről és a csödtörvény egyes rendelkezéseinek módosításáról, amelyet Jakabffy Elemér ismertetett és ajánlott elfogadásra.

Csermák Ernő: A csödtörvény terén a mai állapotok szabályozását kívánja. Ma az a helyzet, hogy egyesek nagy jövedelmet, valóságos fönyreményt kapnak, mások pedig alig valamit.

Balogh Jenő igazságügyminiszter: A kormány egy régi tartozásának tesz eleget a törvényjavaslat benyújtásával, melynek létrejötté Vadász Lipót államtitkár az érdeme. Arra vonatkozólag, hogy a törvényjavaslat a megtorlásra nem nyújt elegendő módot, ki-

„TURUL”

cipőgyár részv.-társ.

Temesvár.

A monarchia legnagyobb cipőgyára

Vezérszerepet töltenek be

A VILÁGHIRŰ

TURUL CIPŐK

130 saját fióktelep.
900 000 pár évi gyártás
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraktár
Nagyvárad,
Kossuth-utca.

jelenti, hogy ha a büntetés szigorítása céljából a részletes tárgyalásnál indítványt fognak benyújtani, ehhez készséggel hozzá fog járulni.

Kevés kormány volt, a mely az ügyvédek érdekében többet tett volna mint éppen ez a kormány. Sok ügyvédet bírónak, sok ügyvédjelöltet pedig jegyzőnek nevezett ki, ezenkívül a hadbavonult ügyvédek és hozzá tartozóinak segélyezésére több százezer koronát fordított.

A részletes tárgyalá náál Osermák Ernő módosítást tett a büntetés szigorítása tárgyában. Az igazságügyminiszter hozzájárult a módosításhoz, mire a Ház azt elfogadta.

A Ház ezután részleteiben is elfogadta a törvényjavaslatot.

Ezután a személyes hadiszolgáltatási kötelezettség korhatárának az 50-55 évekre való kiterjesztéséről szóló törvényjavaslatot tárgyalták, a melyet Simon Elemér előadó ismertetett.

Bakosyi Samu kijelenti, hogy a függetlenségi párt a törvényjavaslatot elfogadja.

Az ülés végén Huszár Károly (sárvári) sürgős interpellációt terjesztett elő az összkormányhoz a hadiözvegyek és árvaik érdekében.

Az ötvenöt éves munkások hadifoglalkoztatásáról szóló javaslatot Urmánczy Nándor szintén megszavazza, de kiemeli hogy bár a harcéri sikereket magyar katonáknak köszönhetjük, mégis mellőzik őket magyarságukért; zászlójukat sokszor meggyalázzák, a kitüntetések aránytalanok, meg kell szüntetni ez áldatlan állapotokat.

Tisza erre azt felelte, hogy nincs ember Magyarországon, sőt a monarchiában, aki nem itélné el, ha a magyar katonák ellen valami történik. Ez a hadvezetőségtől is távol áll. Helytelen azonban egyes jelenségekért általános vádakat hangoztatni.

Novák János után Hazay Samu báró miniszter felelt Urmánczynak. A visszaéléseket megvizsgálják, megszüntetik. A javaslatot elfogadták.

Hazay Samu, Tisza István megnyugtatólag felelt az interpellációra.

Török hivatalos jelentés.

Konstantinápoly, december 16. (M. T. I.) A főhadiszállásról jelentik:

Irak-front.

Időnkint Kut-el Amaránál tűzérési és gyalogsági harc. Csapatunk a közlekedéskor a megerősített helyek egyes pontjain száraz földi aknákat fedeztek fel, amelyeket az ellenség rakott le. Ártalmatlanná tettük valamennyit. December 14 én csapatunk négy szállítóhajót zsákmányoltak, amelyek gendákkal voltak megrakva.

Kaukázusi-front:

Nincs semmi jelentős esemény.

Dardaneila-front:

A tüzelés és főleg a bombavetés az előbbi napokhoz képest aránytalanul gyöngébb. Csupán Sed il Bahrnál vetett az ellenség centrumunk felé körülbelül háromezer bombát, anélkül, hogy nevezetesebb hatást ért volna el. December tizenötödikére virradó éjjel két ellenséges szállítóőzöst, amelyek Ariburnu kikötőjében ki akartak rakodni, tűzérésünk menekülésre kényszerített. Egy ellenséges cirkáló, amely Sed il Bahrnál levő jobbszárnyunkat tűz alá vette, a mi ágyunk golyói eltaláltak; a cirkáló kénytelen volt a nyílt tengerre kifutni. Tegnap tűzérésünk lelőtt egy ellenséges repülőgépet. A többi frontról nincs jelentősebb.

A Tiszántúl és más nagyváradi ügyek az országgyűlésen.

Rakovszky István a minap interpellációt intézett az országgyűlésen az igazságügyminiszterhez. A cenzura működését kritizálta s ekközben hivatkozott a Tiszántúltra és egyes más nagyváradi ügyekre is. Az országgyűlési napló most megérkezett száma szerint Rakovszky interpellációjának erre vonatkozó része következőleg hangzott:

A nagyváradi katonai parancsnokság 7949. elnöki szám alatt átiratot küldött a Bihar megye alispánjának, amelyben panaszt emel az ellen, hogy a bevonult katonák ahelyett, hogy egyenesen jelentkezzenek a parancsnokságoknál, napokon át bolyonganak, eljárnak a koresmákba, későn, vagy éppenséggel be nem vonulnak és erre felhívja a figyelmet. Ennek az átiratnak tartalma rendeleti uton adatott ki az alispán által az összes főszolgabíráknak és megjelent ez egész terjedelmében a nagyváradi „Tiszántúl” ban is, amely ujságból vágták ki ezt a kezemben levő közleményt. És dacára annak, hogy ez már kinyomatott és megjelent, Budapesten a cenzura — rajta van a bélyegzője — azt a hirt, amelyet egy másik ujság már közölt, nem engedte meg itt közölni. (Mozgás.)

Az igazságügyminiszter az interpellációnak erre a részére megnyugtatóan válaszolt. Nagyváradi vonatkozású volt Rakovszky interpellációjának a nagyváradi hadseregszállítókra tartozó része is. Kifogásolta Rakovszky a hadfelügyeleti bizottság sajtóalbizottsága által a fővárosi lapokhoz intézett következő kommunikát:

„A sajtóalbizottság a nagyváradi királyi ügyészségnek óhajára külön is kéri a t. szerkesztőségeket, hogy a hadiszállítások körül elkövetett visszaélések miatt Nagyváradon folyamatba tett eljárásokról csak a hivatalosan kiadott közleményeket sziveskedjenek közölni.”

Erre vonatkozólag az országgyűlési napló szerint a következő választ adta az igazságügyminiszter:

A nyomozás szakában igenis nem kívánatos, hogy a lapok olyan közleményeket hozzanak, amelyek először is tulzoltak, vagy olyan színben tüntetik fel az ügyeket, amit a nyomozás későbbi stádiuma megcáfol, tehát olyanok miatt is peliengere állítják ezt az országot, olyan dolgokkal is előállanak, amelyeknek szennye valamennyiünkre ráragad — mert mint magyar ember én is szégyelem, hogy ilyenek megtörténnek — és visszaéléseket emlegetnek olyan esetekben is, amikor a nyomozás ártatlanságot dert ki. Voltak közlemények, amelyek olyan egyénekkel szemben állapították meg előre nagy bűnösséget, akiket később a bíróság felmentett. A nyomozás szakában sem titkolunk semmit.

Ami különösen a nagyváradi esetre vonatkozik, amit a t. képviselő ur felhozott, erre vonatkozólag intézkedéseim lényege az, hogy az illető vádlottat — ha tetszik a képviselő urnak, aktákkal és neveikkel is szól gálbatok — rendelkezésem folytán a királyi ügyészség előzetes letartóztatásba vette. Későbbi védői beavatkozás révén annak megállapítása folyt, hogy az illető szenved e olyan súlyos, életveszélyes betegségben, amelynek folytán szabadlábra kell helyezni. Ma is az intézkedésem az igazságügyi orvosi tanács vizsgálata és véleménye alapján, hogy az illető előzetes letartóztatását továbbra is fenntartottam.

A kormány részéről tehát nemesak, hogy

nem volt mulasztás semmi irányban, de amikor a védelem azt vitatta, hogy egy súlyos tüdőbajos embert esetleg a fogság halálának tesz ki, akkor is hosszas, lelkiismeretes vizsgálat után az előzetes letartóztatást fenntartottam.

Annyit mindig szabad volt közölni az ügyekről, amennyit a nyomozás, az eljárás sikere érdekében az arra hivatott hatóság helyesnek és szükségesnek vélt. Ebből senki azt a következtetést nem vonhatja le, hogy akár én, akár a kormány bármiféle visszaélést itt leplezgetni, takargatni akarnánk. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Biztosítom a t. házat, hogy az egész vonalon, épen a hadseregszállítási, élelmiszerdrágítási, vagy nem tudom micsoda visszaélésekkel szemben, a jövőben is a legnagyobb határozottsággal, erélylyel és szigorral fogok eljárni.

Kérem a t. házat, méltóztassék válaszat tudomásul venni. (Hosszas élénk éljenzés és taps a jobboldalon.)

A ház az igazságügyminiszter válaszat tudomásul vette. Magunk részéről meggyeizzük, hogy épen e két eset egymás mellé állítása bizooyítja, mennyire lelkiismeretes gondossággal mérlegeli a nagyváradi cenzura, mi közölhető és mi nem. A hadseregszállítók elleni bünygyi eljárásról annak idején a nagyváradi lapoknak egyenesen hivatalos közlés alapján volt alkalmuk hiteles hirt közölni. Ha mindenütt így kezelnék a cenzurát, mint Nagyváradon, akkor nem sok ok volna panaszra.

A Körösvölgy akciója.

Az élelmicikkek behozatala a központba.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad piacának mindig a legfontosabb tényezőit képezték a Körösvölgy termelői. Részint mivel a Körös menti vidék az ország egyik legtermékenyebb vidéke, másrészt pedig a közelség és a könnyű közlekedés az élelmicikkek behozatalát pedig nagyben előmozdították.

A háboru folyamán azonban nem így áll a dolog. A hadi menetrend következtében a Körösvölgy községeinek kis órházainál a vonat nem áll meg, úgy hogy a termelők csak hosszú, fárasztó gyalogolás útján tudják termékeiket a központba, a nagyváradi piacra beszállítani. Természetes, hogy az élelmicikkek behozatalára ez a körülmény szerfelett redukálólag hatott, ami csak fokozódott akkor a megyében tartózkodó katonaság sok élelmicikket lekötött a maga részére. Mi sem természetesebb, hogy a termelők örömezt szállítottak a katonaságnak, amely nemesak hogy helyben volt, hanem az összes készletet jutányos árbán átvette.

Most azonban másképp áll a dolog. A katonaság távozása következtében a vidéki termelők, különösen a szomszédos Körösvölgy termelői ismét rázorultak arra, hogy termékeiket a központba hozhaassák.

Azonban a vasuti közlekedés a már említett módon útját állja ennek. Pedig ez a nagyváradi piacra rendkívül kedvező volna már csak azért is, mert a Körös menti falvakban az árak jelentékenyen alacsonyabbak, mint másutt.

A körösvölgyi falvak, mint M. Telki, Örvénd, Pósalaka, Cécse és a többi, most mozgalmat indítottak, hogy termékeiket ismét behozhassák Nagyváradra. Ez pedig csak úgy lenne lehetséges, ha a vasuti összeköttetést ismét helyre állítanák az által, hogy a vonatok a fenti órházaknál is megtartanak a régi egy perces megállást. Így a termelők jó része ismét Nagyváradra hozná termékeit, ami nem csak az 5 javu-

kat szolgáinak, hanem a város érdekeit is előmozdítaná.

Amint értesülünk, a Körösvölgy községek kérvényt nyújtottak be az alispánhoz, hogy eszközölje ki az államvasutak igazgatóságánál a régi rendszer helyreállítását. Remélhetőleg már csak a köz érdekében is teljesítve lesz a méltánylandó kérelem.

A hegyközujlaki nagy per, mely 1864-ben kezdődött és ma sincs vége.

Hatalmas per anyaga kerül a tavaszi közgyűlésen Biharvármegye törvényhatósága elé. Több mint egy emberöltőt látott, megsárgult akták, forintokról és krajeárokról beszélő avult könyvekből majd egy egész halma kerül a vármegye elé, hogy a tengeri kigyónak keresztelt ügy végleges sorsa felett határozzanak.

A per alapiratai 1864-65 ben kezdődtek Hegyközujlakon, ahol abban az időben Szilágyi József volt a közgyám. Abban az időben híre sem volt az árvaügyek mai modern vezetésének és az árván maradt kiskorúak vagyona teljesen a közgyám kezébe volt letéve. Az ellenőrzés laza volt és sajnos az árvák vagyonának zöme bizony elkalodott.

Az árva ügyek intézésében életbelépett új kezelési rendszer mindent megváltoztatott. A mai árvaszékek felállítására folytán a közgyámoktól elszedték a rájuk bízott vagyoni átszámolás alkalmával a visszaélések egész tömegére jött rá a hatóság. Mikor azonban ez az átszámolás megtörtént, akkor már a közgyámok helyett más emberek ültek a közgyámi székekben, akik elődeik büneiért nem voltak felelősségre vonhatók.

Az árvaszék mindazonáltal erélyesen fogott hozzá az elkövetett bűnök megtorlásához és az elveszett vagyonok visszaszerzéséhez. Jórészen sikerült is ez a hivatalnak. Hegyközujlakon azonban csak nagyon esékély hányadát tudták behajtani az elkallódott vagyonoknak. Szilágyi József közgyám már akkor meghalt. Az örökösök viszont nem akarták elismerni atyjuk tartozását. A vármegye főügyésze erre pert indított az örökösök ellen. A bíróság a követeléseket meg is ítélte, mire elrendelték a hagyaték ellen a végrehajtást.

A végrehajtás folytán mindössze 290 korona és 50 fillér térült meg, ami sajnos, csak nagyon kevés részét képezi az eliskasztott vagyonnak. Dr. Fássy Lajos megyei főügyész, aki még Király Viktortól örökölte ezt a monstre pert, most azt a javaslatot tette az árvaszéknek, hogy folytassák a pert és pedig a fokozatos felelősség sorrendje alapján.

Ma már azonban nem állapítható meg az, hogy 1864 ben kik voltak Hegyközujlakon a közgyám munkájáért felelős képviselő testületi tagok, illetőleg elöljárók. És ha ez megvolna állapítható, ma már csak azok örökösei ellen lehetne pert indítani, akik az elévüléssel könnyen védekezhetnek, de meg hol lehetne összeszedni a világ minden részébe szétvándorolt örököseket, akik talán nem is fiai, de unokái az akkori elöljáróknak.

Felelős volna még végül a visszaélésekért az árvaszéknek abban az időben volt

referense és tanácsa, azonban azok közül már senki sem él és azok örököseit talán még ki sem lehetne puhatolni. Egyszóval, ha mindezt végre akarják hajtani, akkor a pernek olyan injekciót adnának, amelylyel új életre kelne a per.

Az árvaszék mindezeket figyelembe véve tegnap előterjesztést tett a vármegye törvényhatóságához, hogy a pert szüntessék be. A per folytatása ugyanis nemcsak felémészté az eddig megtérült 290 korona 50 fillért, de még alaposan rá is fizetne az árvaszék. A legegyszerűbb megoldása tehát a dolognak az lenne, ha a törvényhatóság az elvesztett pénzt az árvaszék tartalék-alapjából iratná át és eziránt a miniszterhez is felterjesztést intézne.

Az árvaszék javaslatával a márciusi közgyűlésen foglalkozik a vármegye törvényhatósága.

A tejüzemiakat növeli a város.

Kevesebb lesz a behozott tej.

Nagyvárad városa a tejjel való ellátását a város akként akarja megoldani, hogy az összes itt termelt, vagy ide behozott tejmenyiséget a város veszi át s ő szabja meg, hogy ki mennyi tejet kap naponta, ha a városnak úgy tetszik és ha jut.

A dolog ilyen megoldásának már a híre is nagy felzúdulást keltett a közönség azon részében, akik évek óta rendszeresen el voltak látva tejjel s megbízható tejhez jussanak, évtizedeken át akkor is 24-28 fillérrel fizették a tejet, amikor a tej piaci ára 10-12 fillér volt.

De nagy visszatetszést keltett azon tejtermelők között is, akik havi megrendelésre hordják be az egyes családok részére a tejet. Ezek közül már több azzal rémitette meg rendes megrendelőit, hogy új évtől már nem hoz be Nagyváradra tejet, mert a hatóság ok nélküli szekaturáját nem akarja tűrni. Meglevő teheseit másképpen hasznosítja, amire most nagyon is jó alkalom kínálkozik.

Ilyen körülmények között azután azt éri el a város balkezű intézkedésével, hogy még kevesebb tej érkezik be a vidékről Nagyváradra.

Már eddig is önkényesen és jogtalanul jár el a város a tejellátás dolgában.

Tegnap is pl. korán reggel a vámoknál egyszerűen elszedte a rendőrség a tejárusoktól a tejet. Így azután sok család hiába várta a megszokott tejes asszonyát. Elképzelhető az a zavar, amit a hatósági önkénykedés ezeknél a családoknál okozott.

Az így rekvirált tej azután hova és kiknek jutott, azt bajos volna most megállapítani. Az illető családokhoz nem és a piacra sem.

Egyáltalában a város ez idő szerinti vezetőségének van-e tudomása arról, hogy így teszi tönkre a hivatalos tulbuzgóság és önkény a város éllemezésének nagy munkával megalapozott hírnevét. Vagy nem akarják a város házában belátni, hogy a város tejellátásának rendezéséhez is szükséges egy kis tapintat? A város közönségének érdeke követeli, hogy a tejhamisítókkal teljes szigorral járjanak el, de a becsületes tejtermelőket ne riasszák el Nagyváradról.

Melegedő szobák.

Kemény L. Ignác rendőrkapitányhoz tucatjával érkeznek levelek tüzfáért. Majdnem valamennyi így szól, mint ez az egy a sok közül:

Tekintetes Kapitány ur!

Beesásson meg, hogy nagy gondjai között háborgatni merészelem, de kénytelen vagyok vele, miután az irántunk tanusított többszöri szivességére ismét becses figyelmét felkérni bátorkodom; ne tessék rólam és beteg feleségemről elfeledkezni, miután *sem fánk, sem szentünk nincsen*. Valami utonmódon kegyeskedjék úgy intézkedni, hogy valamiképpen tüzelőhöz juthassunk, mert a jó Isten a tanum, hogy napokat vagyunk hideg szobában.

Nincs senkink, kinek helyzetünket elpanaszolhassuk, csak tekintetes Kapitány urban van minden bizodalunk.

Kérésemet megújítva, maradtam alázatos tisztelője

Sz. G.

A szegények tehát fát akarnak, mert nincs mivel főzni, nincs mivel fűteni. Most azon fáradozik a rendőrség, hogy melegedő szobákat állítson fel, ahol legalább a gyermekek találnak meleget. Ezt vagy városi fával próbálják fenntartani, vagy pedig az áldozatkész társadalom jóakarátát veszik igénybe. Egyelőre aziránt szerez a rendőrség tájékozódást, hogy a városi fából, melyet *Künstler Kálmán* december 24 ére ígér, jut-e valami a szegényeknek, akik naponta csoportosulnak a városháza második emeletén s egész erejük abban merül ki, hogy fát kérnek, mert nincs mivel tüzelni, fűteni és főzni.

HIREK

...

Háborus délután a bolgár Vörös-Kereszt javára.

A Katholikus Kör nagyszabásu ünnepélyt rendez vasárnap délután 5 órakor a Kör Szent László termében. Az ünnepély egész jövedelmét a bolgár Vörös Kereszt javára fordítják.

Az a nemes gondolat hozta létre az ünnepély eszméjét, hogy a hős bolgárok iránt érzett hálánkat, némileg kifejezésre juttassuk. A hős bolgár csapatok 25,000 fogoly katonánkat szabadítottak ki a szerb fogságból, a legrettenetesebb pokolból, a lassu kihalálból. Huszonötezer hősnünk életét mentették meg a bolgárok hősi küzdelemmel, gyors rajtaütéssel, mielőtt még a szerbek elindíthatták volna őket az éhhalál útjára, Montenegróba és Albániába.

Ezt a nagy jótéteményt viszonzoznunk kell azzal, hogy segítsünk a bolgár sebesülteken. Mennél nemesebb cél még hozta össze Nagyvárad közönségét.

Az ünnepély méltó lesz ehhez a nagy célhoz. Tegnap megérkezett az ünnepély illesztés szónoka: P. Trefán Leonárd a Szent Ferenc rend provinciális. A kiváló szónok „Régi utak a háborus világ új élete felé” címmel fogja nagyszabásu beszédét megtartani.

A megnyitó beszédet dr. Karácsonyi János prépostkanonok, a magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Kör egyházi elnöke tartja.

Egy művészi számmal fog szerepelni Szokoly Erzsike urleány, aki Reinhold egy zeneművét adja elő zongorán.

Az ünnepélyt a bolgár nemzeti induló rekeszti be, melyet a kir. kath. tanítóképző-zenekara ad elő.

Az ünnepély műsora a következő:

1. Megnyitó. Tartja dr. Karácsonyi János egyházi elnök.

2. Reinhold: Impromptu eis moll. Zongorán előadja Szokoly Erzsike urleány.

3. Régi utak a háborús világ új élete felé. Beszéd, tartja P. Trefán Leonard provinciális.

4. Szkordev: „Sziuznici—razboiniei“. („Szövetségesek ti rablóhad“) Bolgár nemzeti induló. Vonás zenekarra alkalmazta Resch Mihály zenetanár. Előadja a kir. kath. tanítóképző zenekara. Zongorán kísérik: Rottensteiner Lajos és Takácsy Béla III. é. t. j.

Belépti jegy: Ülőhely 1 korona, állóhely 40 fillér.

Jegyeket előre lehet váltani a Kath. Kör háznagyánál s tekintettel a nagy érdeklődésre, kívánatos, hogy jegyét mielőbb mindenki megváltsa.

Felülfizetések a jótékony célra való tekintettel köszönettel fogadtatnak.

* Csanády Frigyes kitüntetése.

A hivatalos lap közli, hogy a király nemes Csanády Frigyes altábornagynak, egy honvéd gyaloghadosztály parancsnokának, a hadosztályának az ellenséggel szemben eredményes vezetése elismerésül a Lipót rend középkeresztjét a hadiékítménnyel díjmentesen adományozta.

* **Holnap, vasárnap nincs munkaszünet.** A keresk. m. kir. miniszter értesítette a kamarát, hogy tekintettel a nyomasztó gazdasági helyzetre, kivételesen megengedte, hogy a f. évi december hó 19. és 20. vasárnapon az ipari és kereskedelmi árusítás és házhoz szállítás a magyar szent korona országainak egész területén esti hat óráig végezhető legyen. Ezen rendelkezés nem érinti a keresk. miniszter f. évi augusztus 18. án kiadott azon rendelkezését, hogy a napi élelmiszeri cikkek árusítására a tulajdonilag ezek árusítására berendezett üzletekből este 6 órától kezdve is végezhető legyen. Miről az érdekeltek keraskedőket mihez tartás végett ezután értesítjük. Nagyvárad, 1915. december hó 16. A nagyvárad-i Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József s. k. elnök. Dr. Sarkadi Lajos s. k. titkár.

* **Katonai kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király Popelka Rezső 101. gyalogezredbeli alezredest a hadiékítményes vaskoronarend III. osztályával tüntette ki.

* **Panasz a hatósági busellátás ellen.** Nagyvárad város élelmiszeri ügyosztálya állandósítani akarja a friss sertéshús árusítását s ezzel kapcsolatosan különféle hurkakat, kolbászt, borsajtot is, szóval a leölt sertés teljes feldolgozásából kikerülő töltelkeket is forgalomba hoz. Ugy látszik, hogy az élelmiszeri ügyosztály kiváló szakemberrel készíteti ezeket a töltelkeket, mert a közönség a legnagyobb díszesérettel nyilatkozik azok jószágáról, izletességéről. Azt mondják, hogy bármely magánháznál nem készítenek külön töltelkeket. Még is panasz van, még pedig azért, mert dacára, hogy két teljesen berendezett hus kimerése van a városnak, a friss hus és a töltelkeket csak az egyik és pedig az újvárosi üzletben árusítják, az Apolló épületben levő hus és zsir üzletben pedig csak zsirt és szalonnát árusítanak. Ez a félszeg

intézkedés sérelmes az olasz lakosságra, amelynek az újvárosi üzletbe kell vándorolnia, hogy szükségletét beszerezze. Az élelmiszeri ügyosztálynak az is feladata, hogy a közönség minél könnyebben és minél közelebb beszerezhesse szükségletét. Lukács Ödön főjegyző tapintatától várja a közönség ezen indokolt panasz orvoslását.

* Magyar jezsuiták fogadják sebesülteinket Innsbruckban.

A magyar jezsuita rend innsbrucki egyetemi hallgatói, mint ismeretes, már a háború első hónapjaiban az innsbrucki magyar sebesültek felkarolása és pártorációja végett „Magyar kórház missió“ t szerveztek, mely mai napig áldásosan működik Tirol fővárosában. Ezen eddig is elég nagy arányokat öltött kórház missió (50–60 hadikórház!) most jelentősen bővült. A kórház-missió tagjainak figyelmét nem kerülhetett el, hogy a tiroli front összes sebesülteit Innsbruckon szállítják heresztül Linz, Salzburg, Bregenc stb. hadikórházaiba. „Még kell szervezni a magyar vasuti missiót!“ pattant ki az eszme egy fiatal jezsuita ajkáról. S a szót tett követte. A katonai térparancsnokság készsággel állította ki a peronjegyét s a szükséges igazolványokat. Most mindennap lehet két fiatal magyar jezsuitát látni a vasuti peronon friss újságokkal, röpíratokkal, imakönyvekkel 4 és 5 óra között délutánoként. Ebben az időben érkeznek a tiroli front magyar sebesülteit, beteget, nagyrészt 37-esek, tehát váradiak, biharmegyeiek. A vasuti missiót, a kollegium Rectora dr. Donat J. egyetemi tanár megbízásából, az eszme kezdeményezője: Olasz Péter S. J. vezeti.

* **A tea-délután jövedelme.** Polgár Mariska művésznő a következőkben számol be a katonák meleg ruhájára rendezett tea-délután anyagi sikeréről:

A katonák meleg ruhájára rendezett tea-délután jövedelme 1115 kor. 60 fill. volt. Ebből a költség 365 korona maradt 750 korona, amely összeget rendeltetési helyére juttattam Hálás köszönetet mondok méltóságos Obrinesák István ezredes urnak a honvédeknek átengedéséért; valamint a felülfizetőknek és mindazoknak, akik valamiképp segítettek nekem abban, hogy a tea-délután jól sikerüljön. Felülfizettek: Szunyogh Pálné 10, Harmathy Károlyné 10, Südy Gyuláné 10, Énekes Erzsike és Bözsike 11, Rimler Károly 3, dr. Fráter 5, Pallay Lajos 5 koronát.

* **Jön a román gabona.** A Hadi-termény-Részvénytársaság, mint értesülünk, Diósi Ödönt, volt párisi exportkereskedőt bizta meg azzal, hogy a romániai és bolgáriai gabonának Magyarországra való szállítását intézze s a behozatalt lebonyolítsa. Diósi most hetek óta Romániában dolgozott, a vásárolt gabona összegyűjtését elvégezte s a romániai gabona post tot discrimina rerum a napokban megindul. Diósi Ödön különben nagyvárad, apja ismert cimfestő.

* **Magyar egyetemi hallgatók Innsbruckban.** Az 1915–16. iskolaév első semesterére a Canisianumból 33, a Collegium Germanicum Hungaricum növendékei közül 12) a városban lakók sorából 1, s végül a jezsuita rendből 32 magyar egyetemi hallgató iratkozott be, az innsbrucki egyetem theologiai karára, tehát összesen 78 magyar hallgatója van az idén az innsbrucki egyetemnek. Ugyancsak Innsbruckban a jezsuita rend vezetése alatt álló három évre, tehát 6 semesterre terjedő bölcseleti főiskolának 21 magyar hallgatója van. (Coll.

germ. — Hung 2, Canisianum 1, a Magyar Jezsuita-rend 18.)

* Magyar ápolók Ausztriában

Az olasz határon sebesült meg Mertz Antal, a NAC. népszerű jobb összekötője. Egy lapangó olasz katonát akart lelőni, mikor hátulról lövés érte. Súlyos sebével Cilli-be vitték, ahol már másodizben operálták meg. Apja, Mertz József árvaszéki kiadó, akinek ez a harmadik határon levő fia, meglátogatta, s meglepetve vette észre azt a különösen jó bánásmódot, amelyet a magyar sebesültekkel szemben gyakorolnak a kórház alkalmazottai. Köszönhető ez Szász István római katolikus magyar lelkésznek s Beretvás Sándorné magyar uriaszonnának, akik közül az első hathatós lelki vigaszával, az utóbbi — Viola testvérnek hívják a katonák — fáradhatatlan buzgósággal és szolgálatkészséggel dolgoznak azon, hogy a sebesültek jól érezzék magukat, bizalmuk erősödjön és gyorsan gyógyuljanak. Mindkettőnek fáradhatatlanságát dícsérik a felépült katonák, akiknek lelki erőt és testi egészségét az ő szeretetteljes bánásmódjuk megerősítette. A cillii magyarok előtt a magyar pap s az önfeláldozó magyar uriaszony emléke becses és felejthetetlen lesz. Így beszélte ezt idehaza Mertz József, az apa.

* A Katolikus Kör dalárdája

ma, szombaton este 7 órakor a Katolikus Kör Szent László termében próbát tart.

* A Biharmegyei Gazdasági Egyesület közgyűlése.

A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület e hó 20. án d. e. fél 12 órakor tartja közgyűlését. A közgyűlés tárgyai lesznek: A jövő évi költségelirányzat és esetleges indítványok. A közgyűlést megelőzőleg 11 órakor választmányi ülés lesz.

* Tejrazzia.

Tegnap reggel a csillagvárosi vámháznál a városi vegyvizsgáló állomás és a rendőrség részéről Kolontáry János fogalmazó tejrazziát tartottak. Mintegy 2000 liter tejet vizsgáltak meg, azonban az eredmény kielégítőnek mondható, amennyiben csak 50–60 liter olyan tejet találtak, amely élvezhetetlen és az egészségre nézve ártalmas volt. Azonban ezek már igazán rettenetesnek mondhatók és tej nevet nem is érdemelnek, mert több mint fele víz volt s a tejeskannák is rendkívül tisztátalan állapotban voltak. Azoknál, akik nagy mennyiségben hordják a tejet, ilyen nem is találtak, inkább a piaci árusoknál, akik csak 15–20 liter tejet hordanak be naponta. Természetes, hogy ezekkel a hamisítékkal szemben kérielhetetlen szigorral járjanak el.

* Szerbiába is szabad az út.

Pár nappal ezelőtt már jeleztük, hogy a belügyminiszter rendeletileg tudatta a törvényhatóságokkal, hogy Szerbiába rövidesen szabad lesz az út. Tegnap aztán megérkezett az erre vonatkozó miniszteri rendelet. A rendelet értelmében a balkán hadszíntér belső területére szabad az út. Szerbiába két helyen kelhetnek át a polgári utasok és pedig Belgrádnál és Szabandánál. A polgári utasoknak természetesen megfelelő katonai engedéllyel is kell bírniuk a polgári igazolványon kívül. Ez a miniszteri rendelet az egész országban nagy érdeklődést keltett. A szerb földön tudvalevőleg rengeteg pusztítást idézett elő a háború. Ott most mindenütt új élet fog kezdődni. A magyar iparosok, akiknek idehaza most az építkezések hiánya miatt nagyon kevés munkájuk akad, már a nagy offenzíva megkezdése előtt erősen készültek arra, hogy Szerbiában fognak letelepedni és vállalatokat létesíteni. Most, hogy már szabad az út, előreláthatólag özönlenni fog a magyar iparosság a meghódított földre, ahol bizonyára szép jövő is vár rájuk.

* Adományok. Török Arthurné 30 koronát juttatott hozzánk és pedig a kórházak karácsonyára 10 koronát, Nagyváradfalvára 10 koronát, a hadiárvának 5 koronát, a megvakult katonáknak 5 koronát. — Csery Alejos 5 koronát küldött a katonák karácsonyára és 5 koronát a hadiárvának, összesen 10 koronát. — Tóth Gyula 3 koronát küldött a katonák karácsonyfájára, 2 koronát a vak katonáknak, összesen 5 koronát. — Tóth Gabriella 2 koronát küldött a katonák karácsonyfájára, Tóth Irénke ugyanszra 2 koronát. — Gabriely Lajos kanonok 50 koronát küldött a rokkant katonáknak.

* Maximálják a petroleum árát. Hosszas tárgyalás és halogatás után végre a legközelebbi időben közzé fogják tenni a petroleum és mellékterményeire vonatkozó ármaximáló rendeleteket. A magyar kormány már hetekkel ezelőtt elkészítette erre vonatkozó tervezetét, azonban az osztrák kormány és egyéb szempontok miatt egyelőre elhalasztották a rendelet életbeléptetését. Most az osztrák kormány is hozzájárult a maximáláshoz és így többé semmi akadálya sincs annak, hogy a rendelet legközelebb napvilágot lásson. A petroleum maximális ára ötven koronán alul lesz.

* Hadi árva karácsonyi ajándéka. A hadsegélyzettek gyermekeinek karácsonyi ünnepére adakoztak: Seemann János (Nagyvárad) 2 K, Sonnenfeld cég nyomdai személyzete 10 K, Barabás Lajos 20 fill., Tollonics igazgató 50 fill., Kovács Dénesné 9 kor., N. N. 6 K, egy államsegélyes asszony 4 K, Heusner Béla 1 K, III. postahivatal személyzete 10 K. Játékokat és ruhásműveket adakoztak: Lichtmann István és Ferenc, Kocsis Béla, Zoltán és Ferenc, Szilágyi Géza, Nemes Ágnes, Háas Lipót, Kenedi Kálmán, Schänker Endre, Kenedi Kálmán, Rippner Vilmosné, Leitner Mártonné, Andrányi Lucika, Bozóky Gyula, Szunyogh L.-né, Schlüssel Antal, várad olasz kat. iskola, Demetrovits nővérek, olasz polgári leányiskola, Dénes Odóné. Megjegyzésre méltó, hogy Schlüssel Antal 12 éves kis fiu saját készítményű kályhászkát küldött.

* Adományok hadifogságban levő fiaink részére. Hadifoglyaink karácsonyi ajándékára újabban a következő adományok érkeztek a polgármesteri hivatalhoz: Klein Katalin 6 korona, Buna Sándor 5 korona. A haretéren levő katonáink karácsonyára a következő adományok érkeztek újabban a polgármesteri hivatalhoz: Pannónia iparos asztaltársaság 35 K, Braun Hanna 30 K, Leitner László, Balla József és neje 20—20 K, Fülöp Lajos, Iris Izidor, Gonda Vilma, dr. Olasz Béla ügyvéd, özv. Kenéz Sándorné 10—10 K, 6r-utcai fiúiskola gyűjtése 9 K 70 fill., Fehérvári Dezsőné, Márkus Jánosné, Baranyi Lászlóné alezredésné 5—5 K, a „Nagyvárad” utján Németh Sándorné, özv. Halász Gyuláné, idősb. Közepesi Kálmánné, Löwinger József és neje 10—10 K, Spánier Mátyásné 4 K, özv. Sándor Lászlóné 3 K. Összesen 47 K. A Tiszántúl gyűjtése: Cseprega Miklós és neje 40 K, Nagyvárad Napló gyűjtése dr. Edelmann Menyhértné 10 K, Grósz Sándor 5 K, Németi Szerénke gyűjtése: Németi Mór 4 K, Weiszfried Szerénke, Hirschmann Edéné 3—3 K, Németi Szerénke, özv. Weiszfried Márkusné, Salamon Benedek, Goldberger Lajosné 2—2 K, Flegman Zoltán és Pál 1 K 50 fillér, Májer Erzsébet, Mautner Irénke 1—1 K, Rosenfeld Ada, Németi Pistika, Németi Bursika, Németi Hédi, Paluska Juliska, Reich Pistika 50 50 fillér, Lobstein Jolán 3 doboz cigarettá, Zeichmann Adolfiné 100 drb cigarettá, 120 cigarettá papír könyvecské, özv. Kocsis Józsefné 6 darab kepecs, Németi Ferike 50 fillér, Huszti Sámuel a szeretet adományokat díjtalanul szállította.

* Árlejtés katonai élelmiszerekre. Az érdekeltek tudomására hozzuk, hogy a nagyvárad cs. és kir. helyőrségi legénységi közétkezés kezelője árlejtést hirdet az 1916. január és esetleg következő hónapjaira szükséges hus, zsir, szalonra, fűszerneműk biztosítására. Zárt írásbeli ajánlatok december hó 23-án dél előtt 11 óráig adandók be a közétkezési kezelés irodájában. Vár 46. szoba, ahol a részletes feltételek bármikor megtudhatók. Nagyvárad, 1915 december hó 17. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József sk, elnök. Dr. Sarkadi Lajos sk, titkár.

* Jótékony adományok a hadiárva javára. Nagyvárad város árvaszékéhez a hadiárva karácsonyi segélyezésére újabban a következő nemes adományok folytak be: Sárrétudvari gyűjtésből, Méltóságos Miskolczi Ferencné Urasszony útján 20 K, Glücksmann cég 50 K, özv. Kenéz Sándorné 20 K, Cseprega Miklós és neje 20 K, Kertész Dezső 10 K, Pannóniabeli iparos asztaltársaság 50 K, dr. Halász Márton ügyvéd gyermekei: Katalin és Ágnes: 10 csomag különböző játékok, Baltazar Mariska (Gyapju) 1 láda gyermekjáték, Deutsch K. Ignácné 24 drb zsebkendő, 2 drb fejkendő, Freufeld Ferenc és Béla 2 drb trikó és 2 drb sweater. Eddigi gyűjtésünk eredménye 2373 K 57 fillér és a természetbeni adományok: Glücksmann cég felajánlotta, hogy a hadiárva részére beszerzendő cikkeket — amennyiben nála szereztetnek be — önköltéséi árban fogja számítani. A nemesszívű adakozók szives adományaikért fogadják a hadiárva nevében a városi árvaszék hálás köszönetét. Nagyvárad város árvaszékének 1915 december hó 17 én tartott tanácsüléséből. Dr. Istvánffy István, Nagyvárad város árvaszékének elnöke.

* Karácsonyi és újévi ajándékoknak megfelelő gyönyörű manicure, fésű, illatszer és toilette kazetták, parfümök legolcsóbban és legszebb kivitelben Farkas István Apolló drogeriájában szerezhetők be. Telefon 13 02.

* Zeuzsi kisasszony a Rákóczi-úton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est megszólal kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád. Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása olcsóárban. Már különlegességek.

* Családi rum vaniliával vagy ananász ízű literje K. 3 80. Mindenféle likőr essentiák 1 liter 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1 20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

* Poliokegirtő NOXIN biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

CIPÓ

újdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

* Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B. Telefon: 13—02.

* Kossuth-utca Sas-palota. Telefon: 635. sz. Aszódy 8-féle zamatu pörkölt kávéi izre és zamatra utánozhatatlan, kávépörköldém kora reggeltől késő estig a fogyasztók rendelkezésére áll, nagymennyiségben teák, rumok, kakaó, csokoládék, szardiniák, sajtok, szalámi, Kugler Gerbeaud cukorkák. Színházba, Apolló, Uránia és Vigadó moziba járók cukorkát Aszódytól Kossuth-utca, Rákóczi uton, Zöldfa-passzás és Kossuth-utcai passzásban vásárolhat főüzleti árak szerint, kávékrém 1 darab 2 fillér, 1 nagy rud csokoládé 16 fillér. Kossuth-utcai passzásban külön halkonzerv üzletben kaphatók összes fajta pácolt halak, u. m. ossee, fillé, tengeri hal, mely pótolja a húst, stb. stb. Karácsonyra és Mikulásra még soha nem létező óriási nagy szaloncukorka vásár és sok ajándéknak való édességek kaphatók. Katonai postaládák és haretéri dobozok megtöltés üzleteimben árukkal együtt beszerezhető. Üzleti vállalatom: Főüzlet: Kossuth utca, I-ső fiók: Sas-passage halüzlet, II-ik fiók: Zöldfa-passage kabaréval szemben, III-ik fiók: Csokoládé Király Rákóczy ut Orsolya zárdá.

Legújabb táviratok.

Német offenzíva a Nyugaton.

Budapest, december 17. (Saját tud.) Párisból jelentik:

Az Echo de Paris abból a körülményből, hogy Aeben württembergi herceg csapatai ágyúzták Hetsas és Steenstrat városokat azt következtetik, hogy a nyugati fronton a németek offenzívát indítanak. Hollandi jelentések szerint is a németek offenzívát kezdenek Ypern és Calais ellen.

Elpusztult amerikai hajó.

Budapest, december 17. (Saj. tud.) Amsterdamból jelentik: Leevenpool amerikai gőzös, a belga segélybizottságnak rendelt árukkal légberöpült. Az utasokat egy cirkáló megmentette.

Tönkretett országok megszarolása.

Budapest, dec. 17. (Saját tud.) Londonból táviratozzák: Anglia követi jegyzéket nyújtottak át Szerbiának, Montenegrónak és Belgiumnak. Anglia kijelenti, hogy csak azzal a feltétellel ad további háborus pótlékot nekik, ha aláírják a londoni egyezményt (tudniillik nem kötnek külön békét a központi hatalmakkal.)

Névjegyek

izlésesen és
jutányosan
készülnek a

**Szt. László-nyomdában
Szilágyi Dezső-utca 5.**

SZÍNHÁZ: KÖZGAZDASÁG

Heti műsor.

Szombaton: Mihály pópa leánya.
Vasárnap délután: Évike.
Vasárnap este: Legénybucsu. (Bemutató előadás.)

A színházi bérlők figyelmébe.
A színházi iroda közli: értesítjük a színház t. bérlőit, hogy a bérlet első ciklusának lejáratát a következők:

December 18 án (szombaton) az utolsó 30 ik C) bérlet.

December 20 án (hétfőn) az utolsó, 30 ik A) bérlet.

December 21 én (kedden) a 29 ik B) bérlet és

December 22 én (szerdán) az utolsó, 30-ik B) bérlet.

Jár le, amelyeknek bérlői, akik bérlőleteiket a lejártáig meg nem hosszabbítják, további jogukat — természetesen — elvesztik.

SZERKESZTŐI
PÓSTÁJA:

Hétváros. Budapesti lap táviratrovatában volt benne, hogy az entente többek közt „Hétvárost” is Romániának ígérte. Bizony ez a furesa ígérlet könnyen becsuszhatótt más lapokba a szerkesztőségi gyors munka közepett. A komikum a budapesti lap munkatársának fejére zudul, aki nyilván valami német lapból fordította Siebenbürgent Erdély helyett Hétvárosnak. Efféle baleset egyébként kezdő újságírókorában Tóth Bélával is megéssott. Német tudósítást dolgozott fel egy gyilkosságról s abban a következő mondat volt: »Der Mörder wurde am Thatorte verhaftet (a gyilkost a tett színhelyén elfogták).« Tóth Béla ezt így fordította: »A gyilkost Thatorte községben elfogták.« — Az sem volt utolsó dolog, mikor Nagyváradon egy német cirkuszigazgató beadta a programját egyik ötödrangú nagyváradai nyomdának azzal, hogy fordítsák le és nyomtassák ki magyarul. — A program másnap este a következő érdekes számot ígérte a váradiaknak: A vak tehén a lovon. Mikor az illető számára sor került, ideges izgatottsággal várta a közönség, hogy fog a vak tehén lovagolni? Jöttek lovak, azokon ültek bekötött szemű bohócok, de a vak tehén csak nem jött. A karzat egyre hangosabban követelte: »Hol a vak tehén?« »Lássuk a vak tehenet!« A szegény német direktor el nem képzelhette, miért zug a tömeg? Végre kiderült a tévedés: a német a szembekötődöt hívja blinde Kuhnak, a nyomdában pedig a »blinde Kuh am Pferd«-et »szembekötösdí lovon« helyett szóról-szóra lefordították ekképpen: A vak tehén a lovon. Egyébként megnyugtatót az is közöljük, hogy tegnap egy szabadkőműves lap távirata szerint az olaszok Szerbia megsemmisítésére csapatokat küldenek a Balkánra; persze itt a »megsemmisítés« biesaklott megsemmisítésre. Ezek a Leiter Jakab-féle esetek sok bosszúságot és derűtséget keltek már és fognak kelteni mindig, míg az újságtól elsősorban a gyorsaságot követelik. A gyorsaság és alaposág pedig együtt vajmi gyakran bosszorkányság.

A karácsonyi mellékletre szánt dolgozatokat sziveskedjenek t. munkatársaink még e hét folyamán hozzánk juttatni.

HIRDETMÉNY

A nagyváradai Szőlőtermelők Borértékesítő Szövetkezete bej. cég 1915. év december hó 12-én tartott „rendes közgyűlésén” a Szövetkezet felszámolását kimondotta. Felhívjuk mindazokat akiknek nevezett Szövetkezeten követeléseik vannak, azt Kövér Endre urnál (lakik Nagyváradon Vizvezeték-utca saját ház) mint a felszámoló-bizottság tagjánál 1916. évi június hó 30-ig jelentésük be.

Nagyvárad, 1915 dec. hó 16.

A felszámoló-bizottság.

A szerkesztőért ideiglenesen felelős
Dr. PAPP KÁROLY.

KIADÓ

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyisége 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban, Teleky-u. 2.

Bőrhulladék!

Nagyban és kicsinyben

Postacsomag mintául bérmentve 10 kor. utánvétellel.

Stern Miklós
NAGYVÁRAD
Kossuth-utca 4. sz.

A **Katholikus Nővédelmi Hivatal**
által (Teleky-utca 13, telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Posta- és villanyoshoz; gondnoki, házvezetői, irodai munkára; társalkodó-, ápoló- és házi-varrónőnek; irodaszolgának egy férfi, aki tud magyarul, németül, románul, üzletben kiszolgálásra; főzőnőnek vendéglőbe vagy intézetbe; felsőruha és fehérnemű varrás-, foltozás-, harisnyafejelés-, mosás-, vasalás és könnyebb szücs munkára; házhoz járok takarításra, napszámra; gyermek mellé, szobalány-, minde- és kocsisnak.

KERESNEK: Házvezetőnőt, bejárónőt, egy leányt gyermek mellé, szobalányt és inast.

Mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vasár- és ünnepnap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9-12-ig,

kedd, csütörtök, szombat d. u. 3-5-ig.

A katolikus nővédelmi hivatalban a **TISZÁNTÚLRA** is lehet előfizetni.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezni a Gazdasági és Iparbankrt.-nál.

MIT vegyünk karácsonyra ajándékba azoknak, akik a szépet és a zenét szeretik?

A legértékesebb, a legszebb és a legnagyobb magyar zenegyűjteményt

RÓZSAVÖLGYI
1915. évi
Karácsonyi
Albumát.

Ára füzve 5 K, kötve 7 K 106 oldal, 46 értékesnél értékesebb zeneművet tartalmaz.

Kapható lapunk kiadóhivatalában.

Nagyvárad **fióközletek** :

Kossuth-utca 5. Gyárépüle
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad **fióközletek** :

Kossuth-utca 5 Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

a téli sasionra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.
fióközleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveitek.

50 fióközlet az ország összes nagyobb városaiban.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

Ad. 29878—1915 szám.

Hirdetmény.

Minthogy az utóbbi időben a katonai parancsnokságok azt tapasztalták, hogy a Nagyvárad város mint önálló loáallítási járás területén levő s katonai nyilvántartó lappal ellátott lovak eladásánál a m. kir. honvédelmi minister ur által idevonatkozólag 169905/914 szám alatt kibocsájtott rendeletben foglalt intézkedéseknek egyáltalában nem, vagy csak hiányosan tesznek eleget, ennél fogva ismételen közhírré teszem, hogy az 1912. évi LXIX. t. c. 12. szakasza alapján a honvédelmi minister ur fentidézett számú rendeletével a nyilvántartó lappal ellátott lovaknak állítási járasaiból való eltávolítását betiltotta.

Ezen rendelet értelmében a Nagyvárad városi loáallítási járás területéről a katonai nyilvántartó lappal ellátott lovakat más járás területére eladni, avagy bármi képpen elszállítani tilos.

Aki tehát ezen tilalmat megszegi, az idézett t. cz. 20. szakaszának értelmében kihágást követ el — és két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Ezen rendelet folytán ismételen felhívom a nagyvárad **loáallítási járás területén levő s katonai nyilvántartó lappal ellátott lovak birtokosait**, hogy a nyilvántartó lappal s a lojárattal együtt a most folyó loösszeírás alkalmából legkésőbb folyó évi december hó 31 ig a járlat és a nyilvántartó lap megfelelő kiigazítása végett: a városi tanács katonai ügyosztályánál (Városháza II. em. 32. számú szoba) annyival is inkább jelentkez-

zenek, mert a mulasztókkal szemben a katonai parancsnokságok a legszigorubbann fogják eljárni. — Ezen mulasztás ugyanis szintén kihágást képez s 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Azon körülménynek ugyanis, hogy a lo katonai nyilvántartó lappal van ellátva a lo járlatára reá vezetve két lennie, ha pedig az ilyen lo eladatik, csakis ugyanazon loáallítási járás területén lakó egyénnek adható el, a melybe a nyilvántartott lo tartozik, s az eladásnál nem csak a lojárlatot kell átírni, hanem a nyilvántartó lapot is, amit a katonai ügyosztály közvetítésével a cs. és kir. lo nyilvántartó tiszt eszközöl.

Minden egyes katonai nyilvántartó lappal ellátott lo eladásánál, illetve vételénél tehát ugy az eladónak, mint a vevőnek egyaránt köteleességét képezi az eladásnak illetve a vevőnek a katonai ügyosztálynál való bejelentése és a lo járlatának, valamint a nyilvántartó lapnak átíratásáról való gondoskodás, ma is a bejelentés alkalmával a járlat és a nyilvántartó lap is felhozandó és bemutatandó.

Különösen felhívom a figyelmét az itt közölt rendeletre és az abban foglalt intézkedések szerinti eljárásra a lo eladásokkal és vásárlásokkal hivatásszerűen foglalkozó lokupeereknek és loalkuszoknak, mivel több ízben azt tapasztaltam, hogy ezen rendelet szerinti eljárást rendszerint ok mellőzik.

Amennyiben pedig ezen rendelkezés katonai érdekeket érint, mindenkinek kötelessége, hogy ezt kényszerítő eszközök alkalmazása nélkül is pontosan betartsa és a haderő működését mindenben elősegítse.

Nagyvárad, 1915 december hó 7.

Eleméry Ferencz

katonai ügyi tanácsnok.

BELÉPÉSI FELHÍVÁS

a „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”

21-ik ÉVTÁRSULATÁBA.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet” 1916. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1918. év végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jellemezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 1 korona fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben mindan tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyereséget hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 1/10 részét minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai esek lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 50 fillér beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1916. január 1-től kezdődő 21-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 6 sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1915. december hó.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”
igazgatósa.